

A Közös Agrárpolitika jövője

MNVH, Magyar Vidékkadémia, Budapest, 2010.10.29.

Papp Gergely
papp.gergely@aki.gov.hu
Agrárgazdasági Kutató Intézet
www.aki.gov.hu

Kiadványaink:

AGRÁRGAZDASÁGI TANULMÁNYOK

AGRÁRGAZDASÁGI INFORMÁCIÓK

STUDIES IN AGRICULTURAL ECONOMICS

AGRÁRGAZDASÁGI STATISZTIKAI ZSEBKÖNYV *(magyar, angol, német és francia nyelven)*

AGRÁRPIACI INFORMÁCIÓS FÜZETEK

*(Gabona és Ipari növények,
Zöldség-Gyümölcs és Bor,
Tej és Tejtermékek,
Élőállat és Hús, Baromfi)*

Előadás szerkezete

- A működő KAP
- Előzmények
- Tagállami álláspontok, szövetségek
- Magyar érdekek
- A magyar gazdálkodók véleménye a KAP-refomról
- Döntési pontok
- Összegzés

Mi a Közös Agrárpolitika (KAP)?

- A KAP olyan működő közösségi politika, amely – bár időről időre változik – évtizedek óta meghatározza az európai mezőgazdaságot
- A KAP a vidéki térségekben kétségtelenül hozzájárul a foglalkoztatáshoz, a gazdasági növekedéshez és sokat tehet a fenntartható fejlődésért
- A KAP alapvetően meghatározza az egyes tagállamok közösségi befizetői, illetve haszonélvezői pozícióját
- A KAP kicsit olyan, mint az EU: magán hordozza a közösségi együttműködés jellegzetes vonásait
 - Elképesztően bonyolult és bürokratikus, nehéz átlátni és megérteni
- A KAP szükségességét manapság egyre nehezebb megmagyarázni és megvédeni
 - Részben azért, mert hajlamosak vagyunk megfeledkezni a pozitívumokról, például a nagy mennyiségben és egyre olcsóbban elérhető, biztonságos élelmiszerekről
- A KAP, hibáival együtt is, az EU egyik fontos szimbóluma

Az európai agrárpolitika az elmúlt években

1957

A hat alapító tag alapítja az Európai Gazdasági Közösséget (a mai EU) létrehozásáról szóló Római Szerződést. A Szerződés meghatározza a mezőgazdasági kulcstémáknak a célkitűzéseit, megfigyelhető elemiszár az uniós polgárok és vállalkozások megjelölés a mezőgazdasági termékek számára.

1961

Létrejön a közös agrárpolitika (KAP). Ez az EU első és egyetlen valóban közösen nevesített szakterületje. Alapelve a mezőgazdasági termelők számára nyújtott ártámogatás. A mezőgazdasági termékek közös árakon és szabadon értékesítik EU-szerte. Az EU-ba beáramló olcsóbb importra adókat vetnek ki, míg az export támogatásban részesül, ha a világpiaci ár alacsonyabb az uniósnál. A politikát a tagállami hozzájárulásokból finanszírozzák. A tehetősebb országok a szegényebbnél többet fizetnek a KAP finanszírozására.

1962

A KAP kijelöli a haladás irányát. Egységes uniós mezőgazdasági piac jön létre a belső referenciaváltójával, az európai árszámítást egységgel (EEG). Az EEG az euró elődje. 1962-ben 1 EEE 1 USA-dollár ér.

1971

A főbb mezőgazdasági termékekre vonatkozó garantált árak ösztönzik a termelést, és növelik a hatékonyságot. A KAP az egyetlen uniós szintű szakkpolitika, és erre fordítják az uniós költségvetés legnagyv 1970-ben 8%-ot. Az uniós szakkpolitikák körének bővülésével a KAP-ról a költségvetés aránya is csökken, ma pedig már 45% alatt van.

1963-1967

A KAP kijelöli a haladás irányát. Egységes uniós mezőgazdasági piac jön létre a belső referenciaváltójával, az európai árszámítást egységgel (EEG). Az EEG az euró elődje. 1962-ben 1 EEE 1 USA-dollár ér.

1973

Dánia, Írország és az Egyesült Királyság csatlakozik az EU-hoz. Ennek egyik következményeként jelentősen bővül az EU húslivestmánya, és a hagyományos brit élelmiszertípusok (főként a nemzetközösségi cukor és az új-zélandi vaj) tekintetében különleges megállapodások jönnek létre. Az a változásokhoz való alkalmazkodás tovább növeli a KAP kiadásait.

1970s 1980s

A KAP világszerte az ártámogatás túlsúlyos és hatékonyan bizonyul, és olyan mértékben felülmúlja az élelmiszertermelést, hogy az EU hamarosan többet termel, mint amennyire szüksége van. A készletek felhalmozódnak, és a költségek az egységek szöknek. A túltermelés a hihetetlen, gabona- és húshegyek, valamint a bor- és a tejtermék kiakadásához vezet. A túlbővített támogatott árakon adják el a világpiacra, gyakran alacsonyabb árakon, mint a világpiacra, gyakran alacsonyabb árakon, mint a világpiacra, gyakran alacsonyabb árakon, mint a világpiacra.

1981

Görögország csatlakozik az EU-hoz, és ezzel a KAP alá tartozó mediterrán termékek – mint például az olíva – mennyisége növekszik.

Megteszik a túltermelés kordában tartására irányuló első lépést: a túltermelés miatt nyomott árak megszüntetésére irányuló külföldi keresletben tejtermékekkel korlátozzák az egyes mezőgazdasági termékek által előállított mennyiséget.

1984

1988

Négy évvel a tejfolyók bevezetése után további intézkedések születnek a túltermelés és a kiadások csökkentése érdekében. A mezőgazdasági termelők fizetési ellenében termelői ösztönzők egy részét művelésről a mezőgazdaságra fordítható általános kiadások. Az 1988-as évek vége óta a gazdasági infrastrukturális, a közúti, valamint a mezőgazdasági környezetet fejlesztő intézkedések javítására irányuló rendelkezések bevezetésére kerül sor a KAP-on belül.

Spanyolország és Portugália csatlakozik az EU-hoz, ezzel még nagyobb növekedést előidézve a teljes zöldség- és gyümölcs-, valamint az olívaolaj- és bortermelésben.

1986

1992

A KAP számos átalakításon megy át a mezőgazdasági termelők most már közvetlen támogatásban részesülnek, míg az ártámogatást fokozatosan leépítik. Támogatási rendszereket vezetnek be annak érdekében, hogy a mezőgazdasági termelők környezetbarátabb termelésre és kevésbé intenzív gazdálkodásra ösztönözzék. A reformoknál egy időben kerül sor az 1992-es római Föld Csatlakozásra, amely bevezeti a Fenntartható fejlődés elvét.

1992-1993

A minőség kerül előtérbe. A gazdaságokba való beruházásokat, a képzést, valamint a feldolgozás és a forgalomba hozatal színterületén előmozdító szabályokat alapították meg. Lépéseket tesznek a hagyományos és regionális élelmiszerek támogatására.

1995

Ausztria, Finnország és Svédország csatlakozik az EU-hoz. Különleges intézkedéseket írnak elő a nehéz helyzetben lévő – gyakorlati hegyi és sarkvidéki feltételekkel küzdő – térségek mezőgazdasági termelői számára. Az EU erővel birtokolt területeinek aránya egy csapásra 70%-kal megnövekszik.

1994

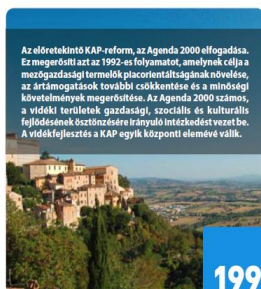
Az ungyai fordulóként ismert nemzetközi kereskedelmi tárgyalások a világkereskedelmé nyitottabbá tételéhez vezetnek. A nagyobb fejlődő országok – ideértve az EU-t is – megállapodnak abban, hogy csökkentik a mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatást, valamint az importadót és az exporttámogatásokat. Az ungyai fordulóval létrejön egy új kereskedelmi szervezet, a Kereskedelmi Világszervezet (WTO).

1990s

Élelmiszer-biztonsági veszélyhelyzet (BSE, vagyis kergemarha-kór, fertőzött olívaolaj, toxinnal szennyezett takarmány) alakulnak ki és fokozódnak az állatállomány kapcsolatos aggodalmak. A fogyasztóvédelem a KAP egyre fontosabb elemévé válik.

1999

Az előzetes KAP-reform, az Agenda 2000 elfogadása. Ez megteremt az 1992-es folyamatot, amelynek célja a mezőgazdasági termelők piacorientáltabbá tételének, az ártámogatások további csökkentésének és a minőségi követelmények megerősítésének. Az Agenda 2000 számos, a vidéki területek gazdasági, szociális és kulturális fejlődésének biztosítására irányuló intézkedést vezet be. A vidékfejlesztés a KAP egyik központi elemévé válik.

2002

A fejlődő országoknak nyújtott támogatása egyik elemévé az EU a világ 50 legszegényebb országából érkező vállalkozói árá tekintetében a katonai beszerzések kivételével vémentes piacra jutást kínál fel a Fogyerőn kívül bármely kezdeményezés alapján.

2004 & 2007

2004-ben az előző legnagyobbnál léptékel bővítés nyolc ország csatlakozik az EU-hoz (Ciprus, Észtország, Csehország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Málta, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia). Ezzel 25-re, majd Bulgária és Románia 2007-es csatlakozásával 27-re nő a tagállamok száma. Az új tagok belépése nyomán megváltozik az EU mezőgazdasági elő nemessége, ideértve sok kisebb, megjelölés nélküli működő mezőgazdasági területet.

2005

A vidéken végzett, még inkább diverzitáráttévkészítésként előmozdítása, a környezet és a természetes élőhelyek megőrzése, a fenntartható és hatékony gazdálkodás és a jó minőségű termékek támogatása, valamint az innováció és új technológiák alkalmazása érdekében a vidékfejlesztést új alapokra helyezte. A vidékfejlesztési politikát a regionális vagy nemzeti programok keretében hajthatják végre, míg az EU stratégiai irányításával az általános irányt határozzák meg.

2001

Megindul a WTO-beli kereskedelmi tárgyalások dőhöz fordulója. Az EU és az Egyesült Államok egyik célja a gazdaságok belső támogatásának további csökkentése, egyidejűleg pedig a piacalkhoz való jobb hozzáférés biztosítása a fejlődő országokból érkező mezőgazdasági import számára.

2003

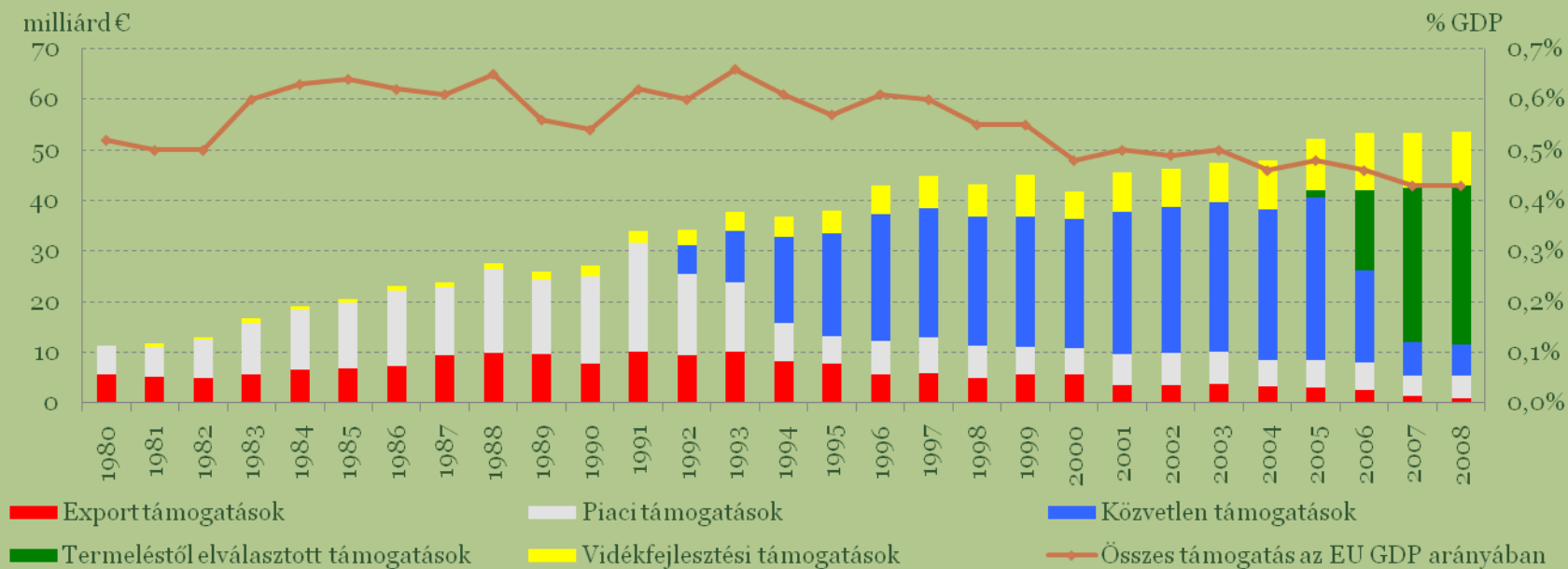
Az Agenda 2000 és a korábbi módosítások alapján egy nagyobb KAP-reformomlag lép életbe. A gazdaságoknak nyújtott kifizetések javarésze már nem függ össze az állatok megtermelt mennyiségétől. A mezőgazdasági termelők ehelyett a KAP szerinti támogatás korábbi szintje alapján közvetlen jövedelem-támogatásban részesülnek. Kevesebb támogatást kapnak azonban akkor, ha nem teljesítik a környezetbarát termelés, az élelmiszerbiztonság, valamint az állatállomány kapcsolatos előírásokat. Az ekkor bevezetésre kerülő mechanizmus lényege, hogy a közvetlen kifizetések csökkentésével egyidejűleg az így megmaradt összegnek a vidékfejlesztés támogatására csoportosítják át. A mechanizmus nem vonatkozik a kisebb gazdaságokra.

2008

A KAP megváltozott és folyamatosan változik, mivel az élelmiszerbiztonság, az élelmiszerbiztonság, a vízgazdálkodás, a megújuló energia és a biológiai sokféleség tekintetében fellépő új kihívások közepette a fogyasztói és a piac igényekre reagál. Az EU miniszteri politikai megállapodásra jutottak a közös agrárpolitika felülvizsgálatát az ún. KAP-állapotfelmérésről illetően.

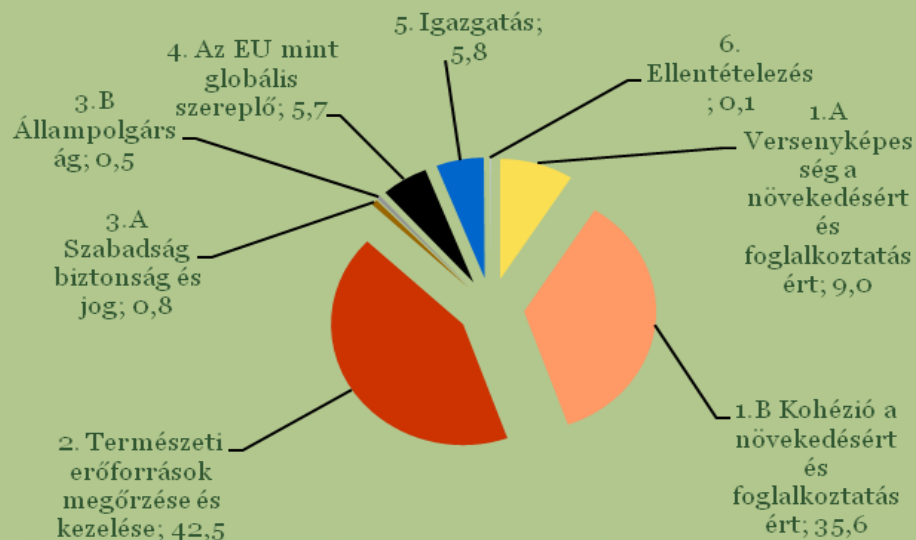
A KAP kiadásai és a reformok

Évi 57 milliárd EUR támogatás

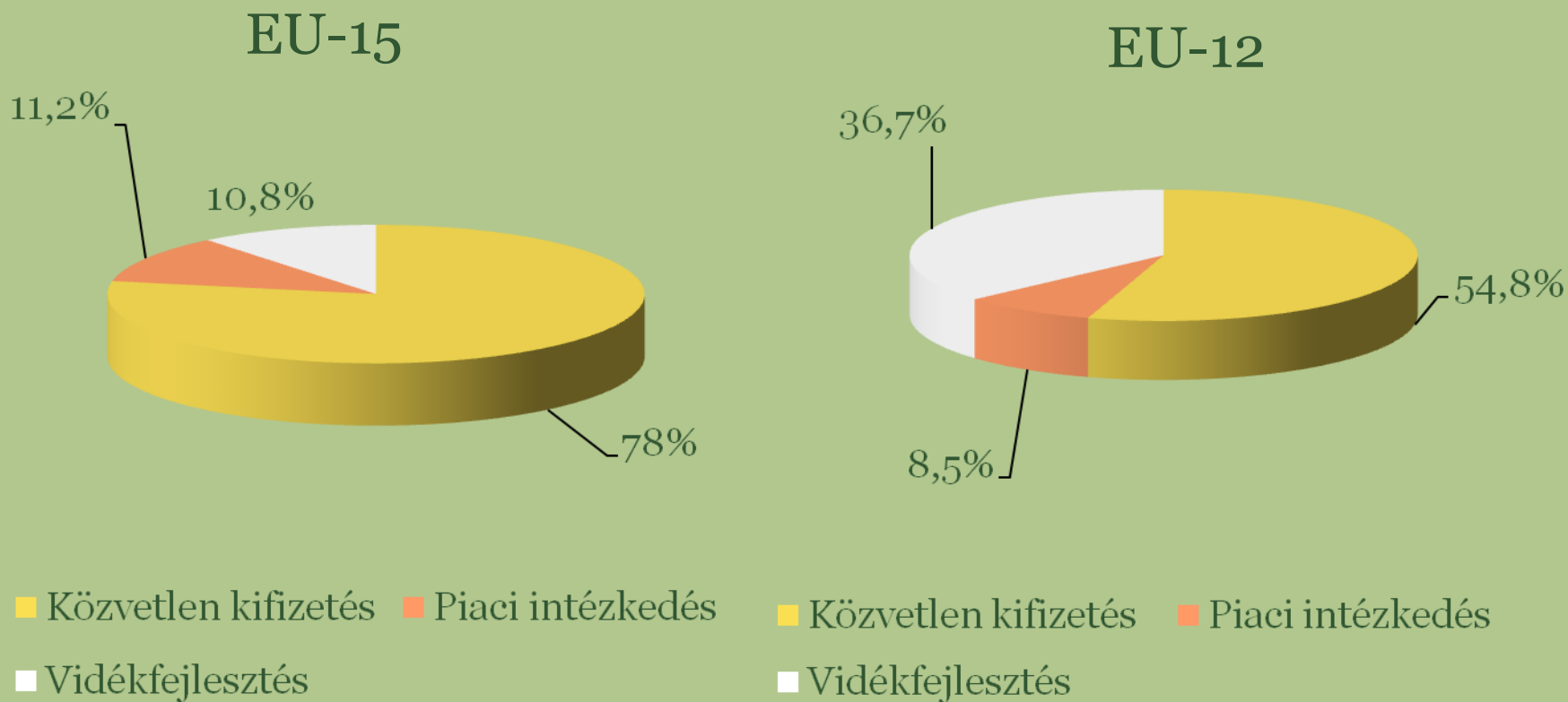
kevés vagy sok?

- Az EU GDP-termelésének 0,43%-a
- Az EU közkiadásainak 1%-a
- A mezőgazdaságban foglalkoztatott munkaerő részaránya 5,6%
- A vidéki lakosság részaránya 40%

Forrás: European Commission, 2009

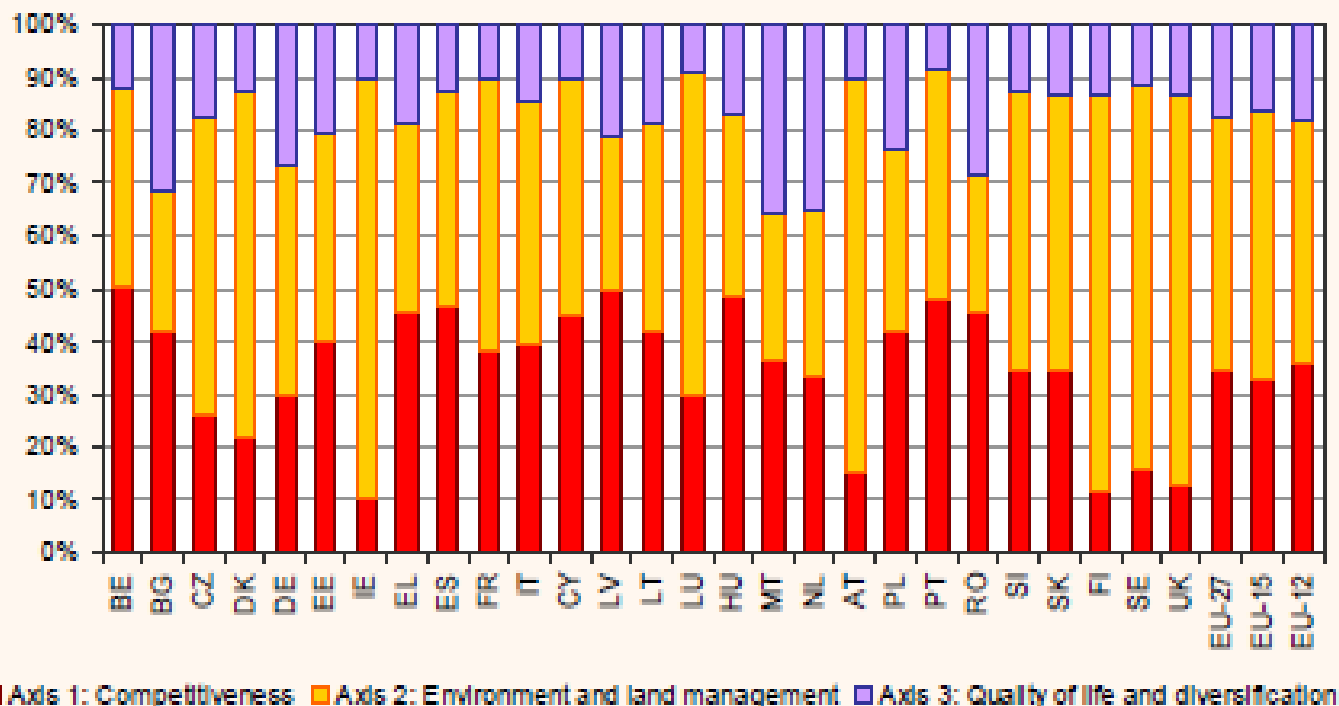
A KAP támogatások megoszlása (2008)

EU-15-ben magasabb a fajlagos területi támogatás, EU-12 ben magasabb a támogatásra jogosult területre vetített fajlagos vidékfejlesztési támogatás.

Tengelyek megoszlása a II. pilléren belül

Figure 5: Relative importance of the three thematic RD axes by Member State for the programming period 2007-2013.

Note: Graph includes Leader actions contributing to each objective.

Source: DG Agriculture and Rural Development.

A Közös Agrárpolitika jövője

- A Közös Agrárpolitika (KAP) legutóbbi 2008. évi reformjának (Health Check) lezárása óta az érintettek és leginkább az agrárközgazdászok figyelme a következő nagy változásokat hozó lehetőségekre összpontosul, **a 2014-2020 közötti tervezési időszakra.**
- A kutatók rendkívül sokféle és különböző forgatókönyveket számoltak már végig és fejtették ki álláspontjukat, megállapítva, hogy kik lesznek a nyertesei és vesztesei a változásoknak. A kezdeti „vad és szélsőséges” valamint szignifikánsan különböző vízióktól, mára eljutottunk odáig, hogy bár az egyetértés és a kompromisszum még messze van, mégis **néhány alapvető kérdésben már kezdenek kirajzolódni a legvalószínűbben megvalósuló scenáriók körvonalai.**
- A KAP 2013-at követő reformjával foglalkozó nyilatkozatokkal, tanulmányokkal, konferenciák anyagaival, hivatalos és nem hivatalos pozíciókkal, szakmai és civil szervezetek álláspontjaival, az Európai Bizottság, a Tanács, és Parlament különböző anyagaival nem könyveket, hanem lassan **könyvtárakat lehetne megtölteni.**

Előzmények

- **Párizsi Nyilatkozat (2009. december)**

Francia kezdeményezésre 22 tagállam (közte Magyarország) közös nyilatkozatot fogadott el a KAP jövőbeli finanszírozásáról, megerősítve az európai mezőgazdasági modell jelentőségét. A nyilatkozat lényege az elkötelezettség a jelenlegi erős **KAP fenntartása és a mérsékeltebb reformok** mellett.

- **Lyon jelentés a KAP jövőjéről (2010. június)**

George Lyon skót liberális EP képviselő nevével fémjelzett jelentés alapvetően a KAP fontossága, jövőbeli szerepének megőrzése melletti erőteljes kiállítás. A jelentés javaslatokat, elvárásokat is megfogalmaz a KAP 2013-at követő szakaszával szemben (zöldebb, igazságosabb stb.). Ezek elfogadhatóak Magyarország számára egy kivétellel (48/b. pont), amelyben **a közvetlen támogatások redisztribúcióját a PPP GDP-hez kötné**, ez Magyarország számára elfogadhatatlan. Radikális változtatás helyett a KAP funkciójának megőrzése, sőt bizonyos területeken annak erősítése a megfogalmazott cél.

George Lyon felvetés az I. pillér átalakítására

	GDP*/fő (€)	GDP*/fő (EU átlag százalék)	Közvetlen támogatás** átlaga (€/ha)	PPP alapján kiigazítva (€/ha)	Változás (százalék)
EU átlag	24 900	100,00	260	260	0
Ausztria	30 600	122,80	225	319	42
Belgium	28 800	115,70	430	301	-30
Bulgária	9 400	37,70	300	98	-67
Ciprus	23 300	93,60	325	243	-25
Csehország	19 900	80,10	250	208	-17
Dánia	30 200	121,30	400	315	-21
Észtország	17 100	68,80	115	179	56
Finnország	29 400	118,00	245	307	25
Franciaország	27 000	108,50	305	282	-8
Németország	28 800	115,80	330	301	-9
Görögország	23 600	94,30	550	245	-55
Magyarország	15 600	62,60	264	163	-47
Írország	36 900	148,10	320	385	20
Olaszország	25 800	103,40	325	269	-17
Lettország	13 900	55,70	90	145	61
Litvánia	14 800	59,30	125	154	23
Luxemburg	68 500	275,20	290	716	147
Málta	19 000	76,40	500	199	-60
Hollandia	32 900	132,20	430	344	-20
Lengyelország	13 600	54,40	205	141	-31
Portugália	18 800	75,60	165	197	19
Románia	10 400	41,60	120	108	-10
Szlovákia	16 900	67,70	205	176	-14
Szlovénia	22 100	88,60	300	230	-23
Spanyolország	26 200	105,00	190	273	44
Svédország	30 600	122,80	235	319	36
Egyesült Királyság	29 100	116,70	245	303	24

*GDP PPP 2007. évi statisztika

** EU-12 támogatásai 2013. évi névértéken számolva)

Forrás: Agra Europe (az Európai Bizottság adatai alapján)

Az Európai Bizottság által a KAP jövőjéről meghirdetett konzultáció eredményei (2010. július)

▪ **Miért van szükségünk európai közös agrárpolitikára?**

A válaszadók egyetértenek abban, hogy egyrészt az EU-n belüli kiegyenlített versenyfeltételek, másrészt a kontinens élelmiszerellátásának biztosítása érdekében szükség van egységes, európai agrárpolitikára. Ezen célokat egy **közös politika hatékonyabban látja el mint a nemzeti politikák összessége.**

▪ **Mit várnak az állampolgárok a mezőgazdaságtól?**

A társadalom valamennyi szegmenséből érkező válaszok a következőkre helyezik a hangsúlyt: biztonságos, egészséges és megfizethető áron elérhető **élelmiszerek** előállítása; a földterületek fenntartható használata; a **vidéki közösségeket és a vidéki tájat** életben tartó tevékenységek; az élelmiszerellátás biztonsága.

▪ **Miért kell megreformálni a KAP-ot?**

Globális piaci folyamatokhoz való alkalmazkodás, áringadozások kezelésének új alapokra helyezése, az adminisztratív terhek csökkentése, **környezeti szempontok következetesebb integrálása** az agrárpolitikába, támogatások átrendezése, a megváltozóban lévő éghajlathoz való alkalmazkodás, versenyképesség fokozása.

▪ **Milyen eszközökre lesz szükségünk a jövő KAP-jában?**

A válaszadók többsége a KAP jelenlegi irányát helyesnek tartja, csupán **kisebb módosításokat tart indokoltnak az** eszközrendszerben. A válaszadók egy másik jelentős nagyságú csoportja a társadalmi hasznot hordozó közjavak előállításában való közreműködés nagyságával tenné arányossá az egyes gazdálkodók támogatását.

Francia-német álláspont (2010. szeptember)

A 2013 utáni KAP alapelvei

- A 2013 után időszakban az EU-nak egy erős KAP-ra van szüksége
- Kétpilléres modell megtartása
- Nincs szükség az alapok évente történő újraallokálására
- **Nincs renacionalizálás** (pl. az SPS társfinanszírozása révén)
- A KAP egyszerűsítése
- Az európai mezőgazdasági modell, az örökségünk jelentős része
- Az európai mezőgazdaság versenyképességének erősítése
- Egészséges és minőségi élelmiszer

A társadalom számára elfogadhatóbb közvetlen kifizetések

- Közjavak
- Termeléstől elválasztott kifizetéseknek
- **Jelenlegi elosztási kulcs**
- Rugalmassági boríték

Hatékonyabb és fenntartható vidékfejlesztés

- **A vidékfejlesztés és a strukturális alapok közötti szorosabb koordináció**
- A tagállamok számára több rugalmasság
- Az agrár-környezetvédelmen túl a vidékfejlesztésnek is figyelnie kell az új kihívásokra
- Az ágazat egészére vonatkozóan az innováció és a hozzáadott érték növelése szükségszerű

Bizottsági közlemény I. (2010. szeptember)

Stratégiai célok

- Élelmiszerbiztonság
- Minőségi, változatos élelmiszer
- Vidéki foglalkoztatottság
- **Klímaváltozás**
- Társadalmi és területi egyensúly
- Zöldebb és egyenlőbb
- Versenyképes és innovatív

Ezen célok eléréséhez a mezőgazdaság és a vidéki területek közösségi támogatásának fenntartására van szükség

„A támogatások célzott, kizárólag aktívan termelő gazdák és a társadalom számára nyújtott kollektív szolgáltatásaik díjazása megnövelné a támogatás hatékonyságát és eredményességét és további legitimálná a KAP-ot.”

Politikai lehetőségek

Három átfogó politikai lehetőség érdemel további megfontolást

1. *opció: Status Quo*
2. *opció: Kiegyensúlyozottabb, célzottabb és fenntarthatóbb támogatás*
3. *opció: Megszüntetett/eltörölt piaci és jövedelemtámogatás*

Bizottsági közlemény II. (2010. szeptember)

Közvetlen támogatások

- Alap jövedelemtámogatás, amely a termeléstől elválasztott és minden gazda számára **egységes szintű támogatás**. Bevezetésre kerülne a nagy gazdaságok számára adott közvetlen kifizetések felső plafonértéke. A nagy foglalkoztatási létszámmal rendelkező gazdaságokra gyakorolt aránytalan hatás mérsékelhető lenne.
- A KAP környezeti teljesítőképességének növelése a közvetlen kifizetések kötelező jellegű **„zöld” komponense** révén, az EU egész területén alkalmazandó környezetvédelmi intézkedések támogatásával. Ezek egységes, nem szerződésen alapuló, éves agrár-környezeti intézkedések formájában jelenhetnének meg.
- A mezőgazdaság fenntartható fejlődésének előmozdítása a **specifikus természeti korlátokkal rendelkező területeken**, további támogatás nyújtásával az ezeken a területeken gazdálkodók számára, terület alapú kifizetés formájában, önkéntes és opcionális nemzeti kiegészítő támogatással. Az LFA-k jelenleg a második pillérből fizetett támogatása megszűnne.
- A specifikus problémákat bíró a régiókban, ahol a gazdálkodás gazdasági/társadalmi szempontból fontos, folytatható lenne a **termeléshez kötött támogatás** nyújtása.
- A vidéki területen előforduló foglalkoztatási lehetőségek veszteségei mérsékelhetők lennének a **kis gazdaságoknak történő minimális szintű közvetlen támogatással**.
- A **kölcsönös megfeleltetési szabályok egyszerűsítése** oly módon, hogy egyszerűbb és átfogóbb szabályrendszert biztosítanak a gazdák és a bürokrácia számára.

Bizottsági közlemény III. (2010. szeptember)

Piaci eszközök/intézkedések

- A nyilvános vita feltárt egy széleskörű konszenzust a KAP átfogó piaci orientációjáról, egyidejűleg **megtartva a piacirányítási eszközök általános felépítését is.**
- Azonban néhány specifikus adaptáció szükségesnek tűnik, leginkább az eszközök korszerűsítése és egyszerűsítése tekintetében, valamint a politika új elemeinek bevezetése az **élelmiszerlánc működésére** tekintettel.
- A kulcsfontosságú kérdések a lánc mentén jelenleg tapasztalható felborult egyensúlyi helyzethez, a szerződéses kapcsolatokhoz, és az agrárszektor újrastrukturálásához és konszolidációjához, az átláthatósághoz, és a mezőgazdasági származékos termékek piacának működéséhez kapcsolódnak.

Bizottsági közlemény IV. (2010. szeptember)

Vidékfejlesztés

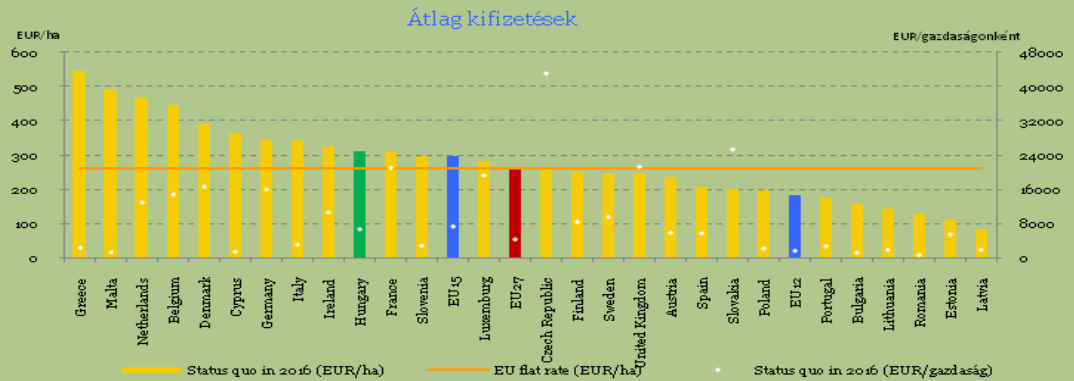
Határozott követelések vannak arra vonatkozóan, hogy a politika **folytassa a környezetvédelmi és klímaváltozási korlátok teljes integrációját**, és hogy széleskörű előnyöket nyújtson a gazdálkodás, a vidék és a szélesebb társadalom számára, és hogy a következőkben közreműködjön:

- A **mezőgazdaság versenyképessége az innováció**, újrászervezés elősegítésével, lehetővé téve, hogy az agrárágazat még erőforrás-hatékonyabbá váljon;
- A természeti erőforrásokkal való **fenntartható gazdálkodás**, a környezet és a vidék megóvásával, és a termőföld termelőkapacitásának fenntartásával;
- Az EU egész területén a **vidéki területek kiegyensúlyozott területi fejlesztése** a helyi emberek felhatalmazásával, kapacitások kiépítése és a helyi feltételek javítása.

Ebben a keretrendszerben a vezető téma a környezet, klímaváltozás és az innováció, melyek erősebben irányítják a politikát, mint korábban bármikor. A **közvetlen értékesítés és a helyi piacok fejlesztésének** támogatása is fontos szempontnak kellene lennie.

A vidékfejlesztési támogatás tagállamok közötti szétosztását illetően, egy **objektív követelményrendszer** alkalmazását kellene megfontolni.

Tagállami álláspontok, szövetségek

■ „liberálisok”

A KAP jelenlegi formájában nem fenntartható, radikális változásokra van szükség. A mg.-i termelők közvetlen támogatása felesleges és káros is, mivel torzítja a piacot. 2013-at követően a közösségi költségvetés jóval kisebb részét kell a KAP-ra fordítani.

■ „konzervatívok”

Alapvetően nincs probléma, minimális változtatásokkal, egyszerűsítéssel, igazából nem is reformra van szükség, hanem inkább csak fejlesztésre. 2013-at követően szignifikánsan ne csökkenjen a KAP költségvetése.

■ „haszonlesők”

Jelentős változtatásokra van szükség a következő költségvetési periódusban, mivel a KAP jelenleg nem igazságos, a változások alapja a gazdasági fejlettség legyen. 2013-at követően szignifikánsan ne csökkenjen a KAP költségvetése.

■ „kiegyenlítő”

Jelentős változtatásokra van szükség a következő költségvetési periódusban, mivel a KAP jelenleg nem igazságos, a változások alapja az egyenlőség legyen. 2013-at követően szignifikánsan ne csökkenjen a KAP költségvetése.

De a legfontosabb döntést nem az agrárminiszterek hozzák.

Miért fontos a magyar álláspont?

- A külföldi műhelyek eddig publikált, számszaki példákkal is illusztrált felvetéseiből kiderül, hogy mások elképzelései szerint Magyarország az EU források újbóli elosztásában vesztes pozícióba kerül(ne)
- Magyarország az EU népességének 2,1 százalékát adja, agrártermeléséből mindössze 2 százalékkal részesedik, miközben a **KAP forrásainak 3,5 százaléka ide érkezik**
 - Van tehát mit veszítenünk, a tárgyalásoknak pedig van tétje, hiszen a végső megállapodás alapvetően megváltoztathatja pozíciónkat
- Az EU működési és döntési mechanizmusából adódóan, tényleges gazdasági és népességi súlyunknál nagyobb szerepünk lehet a KAP átalakításában
 - A leghevesebb viták és a lényegi kompromisszumok előreláthatóan éppen **Magyarország soros EU elnökségének** idején várhatóak

Magyar érdekek a KAP reformjával kapcsolatosan I.

A mezőgazdaság, élelmiszer-feldolgozás és vidék érdekei néhány pontban megfogalmazhatók a 2014/20 közötti Közös Agrárpolitikával kapcsolatosan

- Legyen Közös Agrárpolitika.
- A KAP Maradjon (legalább a jelenlegi arányban) közösségi finanszírozású.
- A KAP alapvetően a mezőgazdaságra (és a vidékre) vonatkozzon.
- A támogatások meghatározó része területi alapon kerüljön kifizetésre.
- A területei alapon kifizetett támogatások közösségi finanszírozásúak legyenek.
- A területi alapon fizetett regionális átalánytámogatás (decoupled) kiszámítása esetében vagy ne legyen nagy különbség a régiók között, vagy a differenciálás szempontjai ránk nézve kedvezőek legyenek.
- **Az új KAP kereteiben lehetőség legyen az állattenyésztés kiemelt (és lehetőleg termeléshez kötött) támogatására.**
- A kereszt megfeleltetés (Cross Compliance) rendszerének egyszerűsítése.

Magyar érdekek a KAP reformjával kapcsolatban II.

- A KAP nyújtson segítséget egyes termelői kockázatok kezelésében.
- A termelők önhibáján kívül létrejövő jelentősebb piaci zavarok és vis major események esetén legyen lehetőség közösségi, de legalább tagállami beavatkozásra.
- **Az újonnan csatlakozó tagországok (EU-12) részére továbbra is lehetősége legyen a vidékfejlesztés keretein belül versenyképesség javítását vagy szerkezetátalakítást szolgáló intézkedések támogatására.**
- A jelenlegi 3. tengely és LEADER típusú támogatások a jelenleginél jobban segítsék elő a vidéki munkahelyteremtést, a vidéki életminőség javítását szélesebb körben támogassák.
- A Közös Agrárpolitika egyszerűsítése, a támogatásokhoz és szabályozásokhoz kapcsolódó adminisztratív eljárások és költségek csökkentése.

A magyar gazdák véleménye

I. Pillér

- erős maradjon
- érdemi átcsoportosítás a II. pillérbe nem
- speciális ágazati célokra (szarvasmarha, zöldség-gyümölcs) csak mérsékelten
- differenciált támogatást
 - művelési ágak
 - üzemnagyság szerint

II. Pillér

- vidéki életminőség javítása
 - gazdasági diverzifikálás
 - strukturális alkalmazkodás
 - versenyképesség
 - „zöld mezőgazdaság”
- } elsősorban
- } szintén fontos

Piacszabályozás

- határozottabb állami beavatkozást (eszközök bővítése)

Döntési pontok

- **KAP költségvetés**
Sok vagy kevés?
- **Szerkezet**
Pillérek közötti átcsoportosítás?
- **Flat rate**
I. pillér differenciálási szempontja?
- **Rugalmas támogatási lehetőségek**
Milyen célokra?
- **Társfinanszírozás**
Elfogadható az I. pillérben is?
- **Piaci beavatkozás**
Kockázatkezelés lehetőségei?
- **Vidékfejlesztés**
Társfinanszírozás mértéke?
Foglalkoztatottság növelése?

Összegzés

- A KAP-reform **döntési mechanizmusa bonyolult**, Magyarország érdekérvényesítő ereje pedig igen korlátozott. Ebből a két dologból az következik, hogy erőfeszítéseinket nem érdemes szétaprózni, felesleges teljes fronton kezdeményezni. Főleg olyan kérdésekben indokolt aktív „szövetségesi” politikát folytatni, amelyek elsősorban nekünk fontosak, esetleg mások figyelmét elkerülhetik, de nem reménytelen a többségi támogatás megszerzése. Ilyen témakör az I. pillér sorsa, pontosabban a közvetlen kifizetések odaítélésének szempontrendszer.
- A vidékfejlesztés esetében, helyzetünkből adódóan nekünk két célért kell feltétlenül küzdenünk: az **éghajlatváltozás** által felerősített elemi károk megelőzésének, a bekövetkezett károk enyhítésének intézményes támogatásáért, illetve a **vidéki munkahely-teremtés**, a munkahely-megőrzés ösztönzéséért. A többi nekünk is jó célok megvalósulását megoldja a többség.